

XIX МАЈСКО
САВЕТОВАЊЕ

ПРАВНА РЕГУЛАТИВА УСЛУГА У НАЦИОНАЛНИМ ЗАКОНОДАВСТВИМА И ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

УРЕДНИК:
Драган Вујисић

Крагујевац
2023.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Институт за правне и друштвене науке

ПРАВНА РЕГУЛАТИВА УСЛУГА
У НАЦИОНАЛНИМ ЗАКОНОДАВСТВИМА
И ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Уредник
ДРАГАН ВУЈИСИЋ

Крагујевац
2023.

САДРЖАЈ

Пословне и прометне услуге

1. Др Срећко Јелинић, редовни професор
ОТКУП ПОТРАЖИВАЊА ИЛИ ПРОДАЈА ДУГОВАЊА
КАО ПРАВНИ ПОСАО У ТРЖИШТУ КАПИТАЛА –
изазови за нову правну регулативу 3
2. Др Зоран Миладиновић, редовни професор
ОБАВЕЗЕ ПРЕВОЗНИКА ПРЕМА ЛИЦИМА
СА ИНВАЛИДИТЕТОМ КАО КОРИСНИКА УСЛУГА ПРЕВОЗА
ПРЕМА ПРОПИСИМА ЕУ И ПРОПИСИМА СРБИЈЕ 19
3. Др Светислав Јанковић, ванредни професор
ПРОЦЕДУРАЛНА НЕПОТПУНОСТ ОСТВАРИВАЊА
ПУТНИЧКИХ ПРАВА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ 57
4. Др Катаржина Шћепанска, доценткиња
ПРАЗНО ГЛАСАЊЕ И ПРИНЦИП НЕДЕЉИВОСТИ АКЦИЈЕ –
ПРАВНИ ОКВИР У ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (И ПРИМЕРИ
ЊЕГОВЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ У ПОЉСКОМ ПРАВУ) 75
5. Др Биљана Гавриловић Грбовић, доценткиња
ПРАВНОИСТОРИЈСКИ ПОГЛЕД НА ЖЕЛЕЗНИЧКО ПИТАЊЕ
НА ПРОСТОРУ СРБИЈЕ 91
6. Александра Секулић, сарадница у настави
УТИЦАЈ АКТУЕЛНИХ ПРИВРЕДНИХ И ДРУШТВЕНИХ КРЕТАЊА
НА ЗАШТИТУ ПУТНИКА У АВИО-САОБРАЋАЈУ 103

Финансијске и банкарске услуге

1. Др Милан Палевић, редовни професор
ПРИМЕНА *BALANCED SCORECARD* МОДЕЛА
У БАНКАРСКОМ ПОСЛОВАЊУ 119
2. Др Јелена Милосављевић Ников,
ЦЕНТРАЛНА БАНКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
И У НЕКИМ УПОРЕДНИМ ПРАВИМА СА ПОСЕБНИМ
ПОГЛЕДОМ НА ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ ЧЛАНИЦА ЕУ
И ЕВРОПСКЕ ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ 131
3. Андрија Поповић, сарадник у високом образовању
ВРСТЕ ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА И ЗАШТИТА
КОРИСНИКА ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА 145

Осигурање

1. Др Јасмина Лабудовић Станковић, редовни професор
УТИЦАЈ ОСИГУРАВАЧА НА ФИНАНСИЈСКУ СТАБИЛНОСТ 173
2. Маст. Данијела Глушац, истраживачица сарадница
ПОВЕЋАЊЕ СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ ПОТРОШАЧА
УСЛУГА ОСИГУРАЊА ПРЕМА ДИРЕКТИВИ
О ДИСТРИБУЦИЈИ ОСИГУРАЊА 183

Туризам

1. Др Драган Вујисић, редовни професор
ПРАВНА РЕГУЛАТИВА УСЛУГА У ТУРИЗМУ И УГОСТИТЕЉСТВУ 195
2. Маст. Милица Маринковић, асистенткиња
НАСТАНАК И РАЗВОЈ ТУРИЗМА У ФРАНЦУСКОЈ 209

Спорт и забава

1. Др Жељко Бартуловић, редовни професор
Др Хрвоје Војковић, доцент
НЕСРЕТАН СЛУЧАЈ У СПОРТУ – ОД АНТИЧКЕ ГРЧКЕ
ДО СУВРЕМЕНОГ УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ СПОРТАША 225
2. Др Драган Батавељић, редовни професор
ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКИХ ДРУШТАВА
И ЦЕНТАРА ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ 245

Услуге од општег интереса

1. Др Нина Планојевић, редовна професорка
ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА КАО ПРЕДУСЛОВ ЗА ПРУЖАЊЕ
УСЛУГА ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА 269
2. Др Бојан Урдаревић, редовни професор
УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ СТАМБЕНИХ ЗАДРУГА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 287
3. Др Срђан Владетић, редовни професор
БИБЛИОТЕКА АВГУСТОВОГ ХРАМА
(*BIBLIOTHECA TEMPLI AUGUSTI*) 305
4. Саша Туцаковић, асистент
УСЛУГА ПРАЊА, ГЛАЧАЊА И ИЗБЕЉИВАЊА ОДЕЋЕ
У СТАРОМ РИМУ 313

Информационо-комуникационе технологије и услуге

1. Др Небојша Јовановић, редовни професор
ОРГАНИЗАТОР ПЛАТФОРМЕ ЗА ТРГОВАЊЕ
ДИГИТАЛНОМ ИМОВИНОМ КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА 325
2. Др Андреј Мићовић, ванредни професор
ОСНОВНЕ УСЛУГЕ ДИГИТАЛНИХ ПЛАТФОРМИ
И СТАТУС ПРУЖАОЦА УСЛУГА 347
3. Др Соња Лучић, ванредна професорка
ВИДЕО СТРИМИНГ УСЛУГЕ И АУТОРСКО ПРАВО 375
4. Др Тамара Ђурђић Милошевић, доценткиња
POSTMORTEM ЗАШТИТА ЛИЧНИХ ПОДАТАКА
И ДИГИТАЛНО НАСЛЕЂИВАЊЕ 387
5. Др Драган Дакић, доцент
АВАТАРИ КАО ПРУЖАОЦИ УСЛУГА:
МЕЂУНАРОДНОПРАВНИ АСПЕКТИ 399
6. Др Ратомир Антоновић, доцент
КВАЛИФИКОВАНЕ УСЛУГЕ ОД ПОВЕРЕЊА, УСЛУГЕ ОД ПОВЕРЕЊА
И ЊИХОВА ПРАВНА РЕГУЛАТИВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 413
7. Др Маша Мишковић, асистенткиња са докторатом
ОБАВЕЗА ОБЕЗБЕЂЕЊА ЈАСНЕ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ
ОГЛАШИВАЧА КОД ИНТЕРНЕТ ОГЛАШАВАЊА 427
8. Др Никола Ивковић, асистент
УСЛУГЕ ДАТА ЦЕНТАРА И ПАРАДОКС ПРИВАТНОСТИ 445
9. Јелена Јанковић, докторандкиња
УСЛУГЕ НА ЗАХТЕВ 457
10. Маст. Јанко Муњић, докторанд
ПОЈЕДИНИ АСПЕКТИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ САВРЕМЕНИХ
СОФТВЕРСКИХ РЕШЕЊА У ПРАВОСУДНИ СИСТЕМ И УТИЦАЈА
ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ НА ПРАВОСУЂЕ И АДВОКАТУРУ 471

Интелектуална својина и услуге

1. Др Милица Шутова, ванредна професорка
Др Ксенија Пауновић, научна сарадница
ОПАСНОСТ ЗАБУНЕ У НАЈНОВИЈОЈ ПРАКСИ
ЕВРОПСКОГ СУДА ПРАВДЕ 491
2. Др Џенана Радончић, доценткиња
Др Ивана Грубешић, доценткиња
ЗАШТИТА ПРАВА ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ ВЛАСНИШТВА
НАСТАЛОГ У ОКВИРУ РАДНОГ ОДНОСА 503

Медијске услуге

1. Др Јелена Вучковић, ванредна професорка
СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА
И МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ 529
2. Маст. Ружица Кијевчанин, асистенткиња
МЕДИЈИ – ПОЈАМ И ВРСТЕ 547

Здравство и социјална заштита

1. Академик др Волфганг Рорбах, редовни професор
МЕДИЦИНСКА НЕГА И УСЛУГЕ ЕРЕ САВРЕМЕНОГ ДОБА 563
2. Др Драгица Живојиновић, редовна професорка
ПРИСТАНАК ДАВАОЦА КАО УСЛОВ ДОПУСТИВОГ УЗИМАЊА
ОРГАНА СА УМРЛОГ ЛИЦА У СВРХУ ТРАНСПЛАНТАЦИЈЕ 573
3. Др Велисав Марковић, редовни професор
УСЛУГЕ ЛИЧНОГ ПРАТИОЦА ДЕТЕТА И СТАНОВАЊА УЗ ПОДРШКУ
У ПРАВУ СРБИЈЕ И УПОРЕДНОМ ПРАВУ 591
4. Др Бланка Качер, ванредна професорка
Маријета Усмани
Мр Ива Дождор
КОМПАРАТИВНИ ПРИКАЗ ПРАВА НА ПРИЗИВ САВЈЕСТИ,
С НАГЛАСКОМ НА ПРИЗИВ САВЈЕСТИ
У РЕПРОДУКТИВНОЈ МЕДИЦИНИ 605
5. Др Ана Човић, виша научна сарадница
УСЛУГА СУРОГАТ МАЈЧИНСТВА У ПРАВНИМ СИСТЕМИМА
ЕВРОПСКИХ ДРЖАВА 647
6. Др Драгана Петровић, научна сарадница
ПРАВНО РЕГУЛИСАЊЕ ЕУТАНАЗИЈЕ У ШПАНИЈИ
И НЕКИМ ЗЕМЉАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ 669
7. Јасмина Крштенић, заменица јавног тужиоца
УСЛУГЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СЕКТОРА И СЕКТОРА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ КАО ПОМОЋ И ПОДРШКА ЖРТВИ
РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА - СРБИЈА v. ЕВРОПСКА УНИЈА 685

Управа

1. Др Љубиша Дабић, редовни професор
ЗАКОНСКА РЕВИЗИЈА КАО РЕВИЗОРСКА УСЛУГА 699
2. Др Предраг Стојановић, редовни професор
НЕКЕ НАПОМЕНЕ О МОДЕЛИМА И ГЕНЕЗИ
ЕКСТЕРНЕ ЈАВНЕ РЕВИЗИЈЕ 729
3. Др Зоран Јовановић, редовни професор
ЕЛЕКТРОНСКО УПРАВНО ПОСТУПАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 741
4. Др Милан Рапајић, ванредни професор
УПРАВНОПРАВНИ АСПЕКТИ ЗАШТИТЕ
ПРАВА ПОТРОШАЧА У СРПСКОМ ПРАВУ 759
5. Др Миљивоје Лапчевић, доцент
ИНОВАЦИЈЕ У СИСТЕМУ ФИНАНСИЈСКОГ УПРАВЉАЊА
У РУСКОЈ ФЕДЕРАЦИЈИ 781

Образовање

1. Др Срђан Ђорђевић, редовни професор
ПРОЈЕКАТ ДРЖАВНЕ МАТУРЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 795
2. Др Катерина Крстевска Савовска, редовна професорка
Др Богданцо Гогов, ванредни професор
Др Ице Илијевски, ванредни професор
УНИВЕРЗИТЕТИ БЕЗ КОРУПЦИЈЕ У МАКЕДОНСКОМ ДРУШТВУ
- ВИСОКО ПОСТАВЉЕН ЦИЉ, КОЈИ НИЈЕ АДЕКВАТНО РЕАЛИЗОВАН ... 803
3. Др Дејан Матић, ванредни професор
ОГРАНИЧЕЊЕ ПРАВА НА ПОВЛАСТИЦЕ ПРОИЗАШЛОГ
ИЗ СТАТУСА СТУДЕНТА 815
4. Др Вељко Влашковић, ванредни професор
ПРАВО РОДИТЕЉА ДА ОБРАЗУЈУ ДЕТЕ У КОНТЕКСТУ УСЛУГА
ОБАВЕЗНОГ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА 825

Одговорност пружалаца и заштита корисника услуга

1. Др Гордана Станковић, редовни професор
Др Маријана Дукић Мијатовић, ванредни професор
ПРАВО НА УПОТРЕБУ УСЛУГЕ ТУМАЧА ЗА ЗНАКОВНИ ЈЕЗИК У
ГРАЂАНСКОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ..... 841
2. Др Борко Михајловић, доцент
ИНТЕРНЕТ ОГЛАШАВАЊЕ И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА 861

3. Др Јована Брашић Стојановић, асистенткиња са докторатом
УСЛУГЕ ОД ОПШТЕГ ЕКОНОМСКОГ ИНТЕРЕСА
И ЗАШТИТА КОРИСНИКА 877

Услуге и кривична одговорност

1. Др Снежана Соковић, редовна професорка
КУЋНИ ЗАТВОР – СПОРНА ПИТАЊА ИЗРИЦАЊА И ИЗВРШЕЊА 895
2. Др Зоран Павловић, редовни професор
Маст. Иван Петровић
КАЖЊИВО ПОНАШАЊЕ И ПРАВНИ ОКВИР ЗАШТИТЕ
ПРАВА ДЕТЕТА СА ОСВРТОМ НА УСАГЛАШЕНОСТ
СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА 917
3. Маст. Марија Милојевић, истраживачица сарадница
УСЛУГА ИЗВРШЕЊА НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА
НА ЗАРАДИ ЛИЦА ЛИШЕНОГ СЛОБОДЕ –
ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА И ПРАВНА ПРАКСА У РС 939
4. Маст. Јелена Станисављевић, докторандкиња
МЕДИЦИНСКИ И КРИВИЧНОПРАВНИ АСПЕКТ
НЕДОЗВОЉЕНОГ ПРЕКИДА ТРУДНОЋЕ 957

Услуге и друга са њима повезана питања

1. Др Стефан Шокињов, редовни професор
ОДБИЈАЊЕ ПРУЖАЊА УСЛУГА 977
2. Др Славко Ђорђевић, редовни професор
ПУНОМОЋЈЕ ДАТО У ИНОСТРАНСТВУ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА
О ПРОМЕТУ НЕПОКРЕТНОСТИ КОЈА СЕ НАЛАЗИ У ДОМАЋОЈ ДРЖАВИ
– НЕКОЛИКО НАПОМЕНА ИЗ УГЛА МЕЂУНАРОДНОГ ПРИВАТНОГ
ПРАВА СРБИЈЕ И МЕЂУНАРОДНОГ ПРИВАТНОГ ПРАВА ЦРНЕ ГОРЕ 991
3. Бранко Лештанин, мајор МУП-а Републике Србије
Др Жељко Никач, редовни професор
ПРАВНА РЕГУЛАТИВА УСЛУГА ПРИВАТНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
У СРБИЈИ И ЕУ 1009
4. Др Габријела Михелчић, редовна професорка
Мр Себастиан Кнежевић
ПРЕКИД ОСТАВИНСКОГ ПОСТУПКА (С ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ
НА РАЗЛОГЕ ПРЕКИДА С НАСЛОВА ОПОРУЧНОГ РАСПОЛАГАЊА)
- *PRO ET CONTRA* ЈАВНОБИЉЕЖНИЧКОГ ПРЕКИДА 1023

5. Др Игор Камбовски, редовни професор
ВАНСУДСКО РЕШАВАЊЕ СПОРОВА
- АРБИТРАЖА И МЕДИЈАЦИЈА 1051
6. Др Владимир Козар, редовни професор
ОСНОВИ ЗА ИСКЉУЧЕЊЕ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА
ИЗ ПОСТУПКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ 1063
7. Др Дејан Бодул, ванредни професор
Мр Јурица Поточњак
НОВО УРЕЂЕЊЕ ПАРНИЧНИХ ТРОШКОВА 1093
8. Др Александра Павићевић, доценткиња
РАЗГРАНИЧЕЊЕ ИЗМЕЂУ РЕГИСТРОВАНЕ ЗАЛОГЕ
И ФИДУЦИЈАРНОГ ПРЕНОСА СВОЈИНЕ
КАО РЕАЛНЕ ГАРАНЦИЈЕ 1119
9. Владимир Врховшек, судија Вишег суда у Београду
Маст. Сандра Ђорђевић, Правосудна академија
УГОВОР У КОРИСТ ТРЕЋЕГ ЛИЦА – ОДСТУПАЊЕ
ОД НАЧЕЛА *INTER PARTES* 1141
10. Александра Муласмајић Грујић, сарадница у настави
ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА С МАЛОЛЕТНИКОМ
СА ОСВРТОМ НА ДИРЕКТИВУ БР. 94/33/ЕЗ 1151

*Др Ратомир Антоновић, доцент
Факултета за право, безбедност и менаџмент
„Константин Велики“, Ниш
Универзитета „Унион Никола Тесла“, Београд*

*УДК: 005.7:330.47(497.11)
DOI: 10.46793/XIXMajsko.413A*

КВАЛИФИКОВАНЕ УСЛУГЕ ОД ПОВЕРЕЊА, УСЛУГЕ ОД ПОВЕРЕЊА И ЊИХОВА ПРАВНА РЕГУЛАТИВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Резиме

Појава савременог начина пословања и увођење новина у процесе рада неминовно је проузроковало стварање нових услужних делатности. Чињеница да се данас послује уз помоћ електронских потписа, сертификата, електронских печата и жигова, уз помоћ електронске доставе, да свако правно лице које се бави било којом делатношћу мора имати своју веб страницу, као и настајање потребе чувања електронских докумената, проузроковала је стварање једне потпуно нове услужне делатности. То су квалификоване услуге од поверења, које се регулишу Законом о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању, као и одређеним подзаконским актима. Овим нормативним актима се даје дефиниција услуге од поверења као „електронске услуге која олакшава пословну активност између две или више страна, при чему се заснива на томе да пружалац услуге странама гарантује веродостојност појединих података“.

***Кључне речи:** услуга од поверења, електронско пословање, дигитални запис, интероперабилност, аутентикација.*

1. Увод

Савремено пословање у савременим условима често инволвира електронске облике пословања, уз обилату употребу електронске документације, база података, као и стварања електронских и сајбер простора за пословно деловање. Први пут се термин „електронско пословање“ појављује на простору Сједињених америчких држава и везује за успешну америчку компанију „ИБМ“. Електронско пословање од тада добија један потпуно нови

контекст, те се под електронским пословањем подразумевало пословање уз значајнију примену савремене електронске технологије. Под електронском технологијом се подразумевају комбиноване употребе информационих и телекомуникационих технологија. Овакав облик пословања омогућује размену већег броја информација на великим удаљеностима уз оптимални утрошак времена. Пословни субјекат који прибегава електронском пословању остварује значајне уштеде у трошковима пословања, послови се обављају ефикасније и остварује бољу тржишну позицију.

Савремено пословање данас скоро да се не може замислити без сегмента електронског пословања. Нарочито је заступљено у малопродаји, издаваштву и финансијским услугама. Електронско пословање подстиче интеграцију предузећа, њихову колаборацију, масовнијој употреби Интернета, брже и боље прикупљање података, помаже промоцију и подршку латентним купцима, омогућује нове облике пословања и пласмана производа, побољшава комуникацију и томе слично.

Код електронског пословања се јавља читава нова номенклатура назива и стварања нових категорија термина, које најпре регулише Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању (Сл. гласник РС, бр. 94/2017). Дакле, поред електронског пословања, аутоматски је дошло до стварања електронских докумената, електронских производа, стварања интероперабилности размене података, аутентикација идентитета правних лица и генерално електронске идентификације, средства електронске идентификације, шема електронске идентификације.¹

Оно што има посебни значај са аспекта услуга је стварање нове услуге електронске идентификације, која подразумева омогућавање коришћења одређене шеме електронске идентификације у електронским трансакцијама при чему се у оквиру те услуге пружају гаранције да идентификациони подаци из средстава електронске идентификације одговарају лицу коме је средство издато. Услуга од поверења је електронска услуга која олакшава пословну активност између две или више страна при чему се заснива на томе да пружалац услуге странама гарантује веродостојност појединих података. Пружалац услуге од поверења је правно или физичко лице у статусу регистрованог субјекта. Е управа је од значаја за вођење евиденција о органима и организацијама јавне управе, запослених (са подацима о конкурсима, поступцима пријема у службу, компетенцијама, знањима и вештинама, стручном усавршавању, напредовању у служби, престанку радног односа).²

---

¹ Петровић, Р., *Криптографија и услуге од поверења у пошти*, Зборник радова Факултета техничких наука, Нови Сад, 2021, стр. 1637.

² Јовановић, З., *Дигиталне услуге државе са посебним освртом на доношење Закона о електронској управи у Републици Србији*, Зборник радова: Савремени правни промет и услуге, Крагујевац, 2018, стр. 684.

Такође, овде врло важну улогу имају и електронски потпис и печат, креирање електронског потписа односно печата, валидирање електронског потписа и печата, издавање сертификата за електронски потпис односно печат. Треба правити разлику између напредног и квалификованог потписа, јер је напредни електронски потпис са вишим степеном поузданости при утврђивању интегритета података и идентитета потписника, док квалификовани електронски потпис представља напредни електронски потпис који је заснован на квалификованом сертификату за електронски потпис и који је издат од стране пружаоца квалификоване услуге од поверења. Услуга управљања квалификованим средством за креирање електронског потписа на даљину представља такође услугу новијег датума која се састоји у изради квалификованог електронског потписа на даљину путем средстава за креирање електронског потписа којим у име потписника управља пружалац квалификоване услуге од поверења и гарантује да се подаци за израду електронског потписа користе искључиво под контролом потписника. Иста ситуација је и код пружања услуге управљања квалификованим средством за креирање електронског печата на даљину. Идентификација се врши на основу сертификата за аутентикацију, која се најчешће обавља преко веб сајта коју издаје пружалац квалификоване услуге од поверења.

Пружалац услуге од поверења је дужан да услуге од поверења пружа и обавља на законом утврђен и дефинисан начин. Под тим услугама се убрајају услуге обраде и заштите података и поступак електронске идентификације и аутентификације. Услуге од поверења и услуге електронске идентификације и аутентификације, као и производи који се користе у циљу пружања тих услуга морају бити подједнако доступни свим лицима. Кад су у питању организације које се баве овом услужном делатношћу, допринос коришћења нових технологија у генерисању и пружању услуга је велики.³

2. Обрада и заштита података

Кад се говори о обради података о личности, Устав Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 98/2006) је зајамчио заштиту података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности морају бити законом уређени. Забрањује се употреба података о личности мимо сврхе за коју су прикупљани, уз изузетак приликом вођења кривичног поступка, ради заштите сигурности и безбедности саме Републике Србије. Такође, сваки грађанин има право да буде обавештен о подацима који су о њему прикупљени и на евентуалну судску заштиту ако је дошло до злоупотребе тих података.

Законом о заштити података о личности (Сл. гласник РС, бр. 87/2018) се утврђује право на заштиту података физичких лица у процесу обраде података

---

³ Николић, Д., Машић, Б., Станковић, М., *Утицај демографских карактеристика генерација на креирање нових услуга*, Пословна економија, год. 10, бр. 1/2016, стр. 133.

о личности, протоку тих података, утврђују се начела обраде, дају се извесна права лицима чији подаци се обрађују, стварају обавезе на страни обрађивача података о личности, ствара се кодекс поступања, регулише питање преноса података о личности у друге државе или међународне организације, регулишу се питања надзора над процесом обраде података о личности, утврђују правна средства и успоставља систем одговорности и санкција у случају злоупотребе права на обраду података о личности.

Обрада података о личности се сматра законитом уколико је лице на које се односе подаци о личности пристало на обраду својих података за једну или више јасно дефинисаних сврха, ако је обрада података о личности неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе, уколико је обрада неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковооца обрадом података о личности, ако је обрада неопходна ради заштите животних интереса лица на које се подаци односе, ако је обрада података неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршавања законом прописаних обавеза. На послетку, обрада ће се сматрати законитом уколико је спроведена у циљу остваривања легитимних интереса руковооца или треће стране, осима уколико су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе, који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице малолетно.

Основна начела обраде података о личности су начела поштења, законитости и транспарентности, потом начело изричите оправданости, начело ограничености и примерености, тачности и ажурности. Прикупљени подаци о личности морају бити такви да омогућавају идентификацију лица у року који је неопходан за сврхе обраде, што знали да чување података о личности мора бити временски орочено. Прикупљени подаци изузетно могу да буду коришћени у сврхе научног или историјског истраживања, као и за статистичке потребе. У друге сврхе се прикупљени подаци могу користити ако се докаже постојање везе између сврхе за коју су подаци прикупљени и сврхе друге обраде, ако постоји истоветност околности у којима су подаци прикупљени, с обзиром на природу података, а нарочито ако се подаци односе на осуђена лица и кривична дела, уз сагледавање евентуалних последица даље обраде на лице чији се подаци обрађују, као и примену одговарајућих мера заштите, попут криптозаштите и псеудонимизације.

Руководилац обраде података о личности је у обавези да користи одговарајуће техничке, кадровске и организационе мере у циљу обезбеђивања обраде у складу са законом. Он је дужан да предочи обавезу законске обраде података, узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика за права и слободе физичког лица чији се подаци обрађују.

Управо са тим циљем, руководилац је дужан да припреми одговарајуће технике, као што су псеудонимизација како би се на ефикасан начин обезбедила примена начела заштите података о личности и како би се прој података свео на најмању могућу меру. Такође, морају се применити и механизми заштите у току

обrade. Сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера, обрађују се само они подаци о личности који су неопходни за остваривање појединачне сврхе обраде, те се односе само на обим обраде и чување података у одређеном временском року уз ограничену доступност.

Обрађивач података може бити оно лице које руковаоца овласти и за њега гарантује у потпуности да ће примењивати одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере на начин којим се обрада података врши на законит начин.⁴ Обавеза обрађивача мора бити уговором дефинисана и на тај начин обрађивач према руковаоцу има правну обавезу која је временски одређена, са јасном сврхом обраде, врсти података о личности које су предмет обраде и лицима чији се подаци обрађују, уз утврђивање права и обавеза на страни обрађивача и руковаоца.

Обрађивач на основу уговора има обавезу да обрађује податке о личности на основу писаних упутстава руковаоца која се могу односити на преносе података о личности на ниво друге државе или међународне организације, да обезбеди физичко лице које се овлашћује да обрађује податке о личности уз обавезивање чувања тајни и поверљивости података, да поштује све законом прописане услове обраде података, да помаже руковаоцу при примењивању одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера. По истеку трајања уговора, обрађивач је дужан да руковаоцу врати све податке о личности и избрише копије података, осим ако њихово чување није законска обавеза. Обрађивач је такође дужан да руковаоцу учини доступним све информације о предочавању испуњености обавеза обрађивача и да му допусти да уради контролу његовог рада.

У улози обрађивача се могу наћи органи који се користе у посебне сврхе. Обрађивање се обавља искључиво по налогу који се добија од руковаоца и сам процес обраде се мора строго обављати по налогу који је добијен од стране руковаоца. О самом поступку обраде се води евиденција која садржи име и контакт податке руковаоца, сврху обраде, врсти лица на које се подаци односе и врсти података о личности, врсти прималаца којима су подаци о личности достављени, преносу података о личности у друге државе или међународне организације и роковима о брисању података о личности. У случајевима да обраду врше органи који се користе у посебне сврхе, евиденција садржи још и податке о правном основу за поступак обраде.

3. Безбедност података

Сам поступак обраде података о личности мора да се обавља на безбедан начин. Управо се зато користе технологије које у себи садрже најмању могућу вероватноћу наступања ризика за права и слободе физичких лица у поступку

---

⁴ Гајин, С., Ресановић, А., Водинелић, В., Миленковић, Д., Цвијан, В., Рељановић, М., *Заштита података о личности – правни аспекти*, Београд, 2005, стр. 88-89.

обrade њихових података. Такође, користе се и одговарајуће кадровске, техничке и организационе мере, као што су псеудонимизација и криптозаштита личности, обезбеђење трајне поверљивости, успостављање поновне расположивости података о личности у случају физичких или техничких инцидената, као и редовно тестирање, оцењивање и процењивање делотворности мера безбедности обраде.

У процесу утврђивања безбедности података, мора се у обзир узети сваки ризик од евентуалног незаконитог уништења, губитка, измене, откривања или приступања подацима о личности.⁵ На основу процене ризика, руковалац или обрађивач мора да се стара о томе да се онемогући неовлашћеном лицу приступ оператима која служи за обраду, спречи неовлашћен приступ, умножавање и измена података, спречи неовлашћени унос података о личности, спречи неовлашћена употреба система за аутоматску обраду података, обезбеди да овлашћено лице има приступ само оним подацима о личности који се односе на његово овлашћење за приступ подацима, да се може установити коме су подаци пренесени и саопштени, да се накнадно може утврдити који су подаци о личности унесени у систем, да се спречи неовлашћено упознавање са подацима, као и њихово умножавање, дељење, брисање или мењање, да се систем може поновно успоставити у случају прекида рада и да се осигура безгрешни рад система.

Свака повреда заштите података о личности од стране руковоаца мора бити благовремено пријављена поверенику за заштиту личности најкасније у року од 72 сата од настанка повреде. Обрађивач, кад сазна за настајање повреде најпре о њој извештава руковоаца и у обавештењу о насталој повреди мора да се налазе описи повреде података о личности уз назначење приближног броја лица на које се подаци односе и којима је безбедност података нарушена, име и контакт податке лица за заштиту података о личности, опис могућих повреда и опис мера које су предузете у циљу умањења штетних последица. Свака повреда и наступила последица се морају документовати и документација доставити поверенику за заштиту личности, на ком је да процени да ли је руковалац предузео све неопходне радње и да ли је поступао у складу са законом.

У случају постојања високог ризика, руковалац је без одлагања дужан да обавести лица чији подаци су угрожени. У обавештењу руковалац мора јасно и разумљиво да наведе природу повреде података, али без изношења беспотребних информација. Међутим, обавеза обавештавања лица не постоји ако је руковалац предузео све одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере у односу на податке о личности чија је безбедност повређена, а посебно ако је криптозаштитом или другим мерама онемогућена читљивост

---

⁵ Гајин, С., *Заштита података о личности у сектору безбедности*, Београд, 2019, стр. 114.

података свим неовлашћеним лицима.⁶ Исто тако, није у обавези обавештавања ако је накнадно предузео све мере којима је обезбедио да повреда података о личности са високим ризиком за права и слободе лица на које се подаци односе, те да више не могу да настану последице. Ако би обавештавање ових лица представљало несразмерни трошак и уколико би изискивало много времена и финансијских улагања, руковалац може путем јавног обавештења да пружи информације свим заинтересованим лицима о насталом ризику по информације о њиховој личности.

4. Услуга електронске идентификације

Идентификација одређеног лица подразумева постојање података за идентификацију помоћу којих се може прецизирати дато физичко, односно правно лице. Пружалац услуге електронске идентификације је дужан да обезбеди идентификационе податке и средства електронске идентификације уз јасно дефинисање техничких и других услова који поуздано могу да изврше проверу идентитета.

Шема електронске идентификације се може разврстати с обзиром на степен њене поузданости. Тако, постоје шеме које обезбеђују ограничено поверење у идентитет којим се лице представља, а за идентификацију се користе средства чија сврха је смањење ризика злоупотребе и неистинитог представљања. Шеме средњег нивоа поузданости имају значајно поверење у идентитет којим се лице представља и користе средства и процедуре чија је сврха смањење ризика злоупотреба од неистинитог представљања. Шеме високог нивоа поузданости обезбеђују високо поверење у идентитет којим се лице представља и користе средства и процедуре чија сврха је онемогућавање злоупотреба и неистинитог представљања.⁷

Ресорно министарство уређује ближе услове који морају бити испуњени по питању шема електронске идентификације за одређене нивое поузданости. Ту је посебно важно утврдити начин доказивања и провере идентитета физичког, односно правног лица које захтева издавање средства електронске идентификације. Морају постојати јасне процедуре издавања средстава електронске идентификације, као и механизми аутентикације путем којег се физичко лице или правно лице, коришћењем средстава идентификације идентификује пред другом страном у електронском пословању. Пружалац услуге електронске идентификације мора испуњавати услове да би се могао бавити оваквом услужном делатношћу, а такође постоје услови и на страни

---

⁶ Антоновић, Р., Марчетић, А., *Безбедносни аспекти телекомуникационог саобраћаја у Републици Србији*, Хоризонти менаџмента, год. 2, бр. 1/2022, стр. 191.

⁷ Вукотић, Ј., *Уредба (ЕУ) 910/2014 о електронској идентификацији и услугама од поверења за електронске трансакције*, Европско законодавство, год. 20, бр. 75/2021, стр. 147.

података који се користе у процесу прекограничне сарадње за физичка и правна лица приликом коришћења регистрованих шема електронске идентификације, а који од података о личности садрже име и презиме, датум рођења, адресу становања, пол чиме се са сигурношћу потврђује идентитет. Пружалац услуге електронске идентификације мора располагати средствима електронске идентификације која имају одговарајуће техничке и безбедносне карактеристике, а сами пружаоци морају имати минимум техничких и организационих услова у циљу обезбеђења интероперабилности шема електронске идентификације у складу са домаћим и иностраним правним стандардима.

Пружаоци услуга електронске идентификације морају бити уписани у регистар који се води за пружаоце ових услуга. Регистар пружалаца и шема електронске идентификације представљају скуп података о пружаоцима и њиховим услугама, а регистар води ресорно министарство. Да би се неки пружалац уписао у регистар, он претходно мора поднети молбу министарству са одговарајућом документацијом. Регистар садржи податке о личности одговорних лица (име и презиме, функција, контакт податке, службену адресу е-поште). Саставни део регистра су и шеме електронске идентификације са листе, коју објављује Европска комисија.

За електронску идентификацију могу да се користе само оне шеме које су уписане у регистру. Уместо класичног потписа, који се раније једино и искључиво користио, данас се у електронском пословању користе шеме електронске идентификације. Регистрована шема електронске идентификације има за циљ да утврђивање идентитета странака у правном општењу са државних органима власти, између осталог. У тој врсти односа, идентитет странке се утврђује на основу регистроване шеме електронске идентификације високог нивоа поузданости, чиме се замењује потпис странке на документу. Такође, могу се користити шеме са средњом или основном поузданошћу ако је ризик од евентуалних злоупотреба низак.

За евентуалну штету која је настала због тога што средство идентификације није издато у складу са шемом електронске идентификације која је законом предвиђена, одговорност сноси издавалац средстава електронске идентификације. За штету која је настала услед неисправно спроведеног поступка електронске аутентикације, одговорно је лице које је тај поступак спроводило, ако је штету узроковало намерно или непажњом. Управо због оваквих последица, пружаоци услуга електронске идентификације имају обавезу да предузимају потребне физичке, техничке и организационе мере за управљање ризицима који угрожавају поуздано и безбедно пружање тих услуга.

5. Услуге од поверења

Пружаоци услуга од поверења су одговорни за евентуалну штету која је настала услед поступања које није законито, те је дошло до наступања штете, било да се ради о штети која је настала намерно или нехатно. Одговорност

пружаоца услуге од поверења ће бити изузет од одговорности у ситуацијама кад је дошло до незнатног прекорачења надлежности, а о том прекорачењу је корисник услуге био информисан.

Од пружалаца услуга од поверења се захтева да испуњавају одређене безбедносне услове. На првом месту, то су техничке и организационе мере које морају бити предузете како би се могло управљати ризицима који могу угрозити безбедно пружање услуга под поверења. Техничке и организационе мере осигуравају ниво безбедности уз уважавање најновијих техничких решења и мера за спречавање безбедносних инцидената, односно ограничавања штетних последица насталих безбедносних инцидената. Такође, пружаоци услуга од поверења морају имати систем обавештавања заинтересованих лица о нежељеним ефектима безбедносних инцидената.

О нарушеној безбедности пружаоци услуга од поверења и квалификованих услуга поверења морају ресорно министарство да обавесте у року од 24 часа од настанка безбедносног инцидента. Ту се мисли на повреди безбедности података, губитку интегритета услуге и то нарочито ако се тиме значајно утиче на пружање услуга од поверења. Даља је обавеза на ресорном министарству да о насталом догађају извести јавност. Министарство ту обавезу може да пренесе и на пружаоца услуге од поверења. Објављивање информације у циљу обавештавања јавности није неопходно уколико се процени да не постоји јавни интерес да се таква информација чини доступном јавности.

О пружању квалификованих услуга од поверења се закључује уговор између пружаоца и корисника квалификоване услуге од поверења на захтев корисника. Пре подношења захтева, пружалац квалификоване услуге од поверења је дужан да информише о условима коришћења услуге, посебно о прописима и правилима који се односе на квалификоване услуге од поверења, могућим ограничењима у коришћењу ових услуга и мерама које треба да реализују корисници квалификованих услуга од поверења у потребној технологији за безбедно коришћење квалификоване услуге од поверења.

Пружалац квалификованих услуга од поверења мора да испуњава одређене законске услове. Ти услови су да има запослене који су квалификовани, стручни и са одговарајућим радним искуством, да је пружалац осигуран за случајеве штете која је настала вршењем квалификоване услуге од поверења, да користи сигурне уређаје и производе заштићене од неовлашћених промена, чиме се гарантује техничка безбедност и поузданост. Чување података, који су поверени морају бити јавно расположиви, само овлашћена лица могу уносити и вршити измене података, вршити проверу аутентичности података, спроводити мере против фалсификовања и крађе података, а само чување се временски одређује док временски оквир зависи од релевантности информација. Чување се може обављати и електронским путем.

Евиденција о подацима мора бити ажурна и тачна, мора постојати ажуран план завршетка рада којим се обезбеђује континуитет квалификованих услуга од поверења. Такође, мора постојати ажурна база о безбедносним мерама база

података издатих електронских сертификата у случају кад пружа услугу издавања квалификованих електронских сертификата, као и базу података коју су креирали и примили од стране пружалаца квалификованих услуга од поверења.

Пружалац квалификоване услуге од поверења има обавезу доношења аката којима одређује опште услове за пружање услуге која је јавно доступна, политику пружања услуге и практична правила за пружање које пружалац квалификоване услуге од поверења користи да би обезбедио пружање услуге у складу са прописима и законским нормама и да обезбеди информациону безбедност.

Пружаоци услуге од поверења који издају квалификоване електронске сертификате дужни су да достављају ресорном министарству податке о броју сертификата издатих од почетка пружања услуге до краја календарске године и броју важећих сертификата на дан 31. децембар текуће године. Ти подаци се морају доставити најкасније до 15. јануара наредне године.

Пружаоци квалификованих услуга од поверења се уписују у регистар пружалаца квалификованих услуга од поверења. Регистар је скуп података о пружаоцима квалификованих услуга и о квалификованим услугама од поверења које води ресорно министарство. Министарству се и подноси захтев за упис у регистар и тек након уписа у њега, пружалац квалификоване услуге од поверења може да почне са својим радом. Апликанти који траже упис у регистар уз захтев морају да поднесу доказе о чињеницама, као и извештај о оцењивању усаглашености, као и врсту услуге коју пружалац квалификоване услуге од поверења намерава да пружа. Рок у ком ресорно министарство мора да одговори на захтев апликанта је шездесет дана. Уколико оцени да је то потребно, министарство има право да захтева допуну захтева са додатном документацијом. Обично се захтевају допуне у домену техничких и безбедносних компоненти и у домену оперативног рада.

У регистру се налазе подаци који се односе на име и презиме пружаоца квалификованих услуга од поверења, функција, контакт подаци, адреса, службени број телефона, службена адреса за пријем електронске поште, што све има за циљ да су пружаоци квалификоване услуге од поверења доступни. Кад се говори о услугама од најбољег економског интереса, морају се набројати делатности од јавног интереса.⁸

Пружалац квалификоване услуге издавања квалификованих електронских сертификата је о намери престанка обављања ове делатности дужан да у року од три месеца извести корисника његових услуга, као и ресорно министарство. Његова је обавеза да обезбеди код другог пружаоца квалификоване услуге од поверења наставак обављања ове услуге за кориснике, а уколико то није у могућности, дужан је да опозове све издате сертификате и да о томе извести

---

⁸ Шокињов, С., Услуге од општег економског интереса, Зборник радова: XXI век – век услуга и услужног права, књ. 13, Крагујевац, 2022, стр. 121.

ресорно министарство. Такође, пружалац квалификоване услуге од поверења мора да достави сву документацију и техничка средства у вези са обављањем услуга од поверења другом издаваоцу на кога су пренесене обавезе од поверења.

У улози пружаоца квалификованих услуга се може јавити и државни орган. Државни орган такође мора испуњавати законом прописане услове, а испуњеност услова контролише ресорно министарство. Исто тако, испуњеност услова може утврђивати и интерна контрола у сарадњи са ресорним министарством у ситуацијама кад је пружалац квалификоване услуге од поверења министарство надлежно за послове одбране, уз обавезу да достави извештај о извршеној интерној контроли. Уредбом Владе се утврђује да државни орган може да обавља квалификоване послове ако уредно испуњава све законом предвиђене услове.

Све квалификоване услуге од поверења су садржане у јавној листи квалификованих услуга од поверења. У јавној листи су садржане информације о свим релевантним протеклим догађајима у вези са статусом садашњих и прошлих пружалаца услуга и њихових услуга током времена. Такође, садржана је информација и о почетку пружања услуге, евентуалном губитку целовитости услуге од поверења, евентуалним забранама, престанку пружања услуге, брисању из регистра и другим догађајима који су релевантни за евентуални инспекцијски надзор или догађајима који су пријавили пружаоци услуга, који се односе на прихватљивост квалификоване услуге од поверења.

Услуга од поверења мора бити обележена знаком поузданости. То је једноставан и препознатљив знак којим се означавају услуге од поверења. Право на овај знак имају само регистровани пружаоци услуга од поверења. Услуге од поверења се пружају у областима електронског потписа и печата, електронског жига, електронске доставе, аутентикације веб сајтова и електронског чувања докумената. Квалификоване услуге од поверења су услуге издавања квалификованих сертификата за електронске потписе, услуга управљања квалификованим средствима за креирање електронских потписа на даљину, услуга валидације квалификованог електронског потписа, издавање квалификованих сертификата, услуге управљања квалификованим средством за креирање електронских печата на даљину, услуга валидације квалификованог електронског печата, издавање квалификованих електронских временских жигова, услуга квалификоване електронске доставе, услуга издавања квалификованих сертификата за аутентикацију веб сајта и услуга квалификованог електронског чувања документа.

6. Закључак

У модерном друштву, савремену економију је немогуће замислити без употребе савремених информационих технологија. Данас се може слободно закључити да функционисање целокупног друштва директно зависи од

информационих технологија. Велика количина података о личности се размењује посредством уређаја за комуникацију или се у различитим базама података налазе овакве информације. Стога, не чуди што савремена информационо – комуникациона технологија представља у последње време све чешћу мету напада.

Поузданост информационо – комуникационих система представља предуслов за функционисање данашњег друштва. Такође, они морају бити под једнаким условима доступни свим корисницима којима се увек мора гарантовати поузданост информација које се подхрањују у овим базама података. Исто тако, идентификација корисника о њихово успешно легитимисање у свету информационих технологија има значајно место кад се говори о њиховој употреби и поузданости.

Један од кључних циљева у данашњици јесте осигурање приватности и безбедности корисника савремених информационих технологија. На првом месту, ту се мисли на рачунарске мреже, као најрањивије по питању безбедности информација, јер су управо на рачунарским мрежама најчешће крађе података, крађа електронске поште и неовлашћено упознавање са њеном садржином, слање неовлашћених порука са туђих меил адреса, недозвољен приступ системима, крађа идентитета и лажно представљање.

У циљу заштите података о личности, примењује се заштитна метода криптовања. Криптована порука је порука која се шаље на тајан начин. Текст поруке се трансформише у шифровани текст и тај поступак шифровања се још назива и криптовање. Захваљујући овој методи, нико ко није овлашћен не може да разуме садржину текста и да схвати његово право значење. До правог, односно изворног текста поруке се може доћи само његовом дешифрирањем, односно претварањем шифара у словне и бројчане ознаке.

Утврђивање идентитета учесника у комуникацији се обавља помоћу електронских сертификата. Помоћу њих долази до повезивања података о идентитету учесника у комуникацији. Идентификација се обавља уз помоћ „парних кључева“ који служе за шифровање и потписивање дигиталне информације чиме се доказује нечије право да користе те „парне кључеве“.

У Републици Србији су сертификовани за издавање квалификованих електронских сертификата следећи органи, пружаоци услуга: ПТТ Србија, Радна јединица за електронско пословање, Привредна комора Србије, МУП Републике Србије, Привредно друштво „Халком А.Д. Београд“ и „Е Смарт Систем Д.О.О.“. Сертификовано тело Поште Србије има изграђен тзв. „ПКИ“ систем и користи се у поштанској инфраструктури за издавање квалификованих електронских сертификата. Поштанску инфраструктуру Сертификованог тела Поште чине два сертификована тела: „Пошта ЦА-РУТ“, „Пошта ЦА1“ док корисници ових центара могу да буду како физичка, тако и правна лица.

Са развојем електронских информација, актуелизовала се потреба за заштитом поверљивих података од евентуалних злоупотреба и крађа. Ти

проблеми су изнедрили криптографију, као једну потпуно нову и динамичну дисциплину која прави спој теорије и практичних потреба. Јавља се као врло широка област и заснива се на употреби криптосистема који чине алгоритми за криптовање, једног или више кључева, система за њихово управљање, а подаци се могу читати у виду уобичајеног и криптованог текста. Криптографски алгоритми који се масовно користе се састоје из сложених математичких израза и знања из области програмирања и електротехнике.

Већина апликација које су данас у употреби имају сложене математичке изразе и формуле које представљају извесни сигурносни алгоритам, а такве апликације се најпре употребљавају у банкарским системима, приликом интернет трговине и приликом поставке оперативних система.

Заштита података данас представља нужност. С обзиром на то да се масовно врши популаризација електронског пословања, мора се упоредо обављати и едукација грађанства како би што већи број људи могао да имплицира у тој врсти пословања. Уз перманентну едукацију се подиже ниво заштите података и идентитета корисника у дигиталној сфери.

*Ratomir Antonović, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law, Security and Management
"Constantine the Great" of Nis,
Union University "Nikola Tesla" of Belgrade*

QUALIFIED TRUST SERVICES, TRUST SERVICES AND THEIR LEGAL REGULATION IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The emergence of a modern way of doing business and the introduction of novelties into work processes inevitably caused the creation of new service activities. The fact that today business is done with the help of electronic signatures, certificates, electronic seals and trademarks, with the help of electronic delivery, that every legal entity engaged in any activity must have its own website, as well as the emergence of the need to store electronic documents, caused the creation of a completely new service activities. These are qualified trust services, which are regulated by the Law on Electronic Documents, Electronic Identification and Trust Services in Electronic Business, as well as certain by-laws. These normative acts define a trust service as "an electronic service that facilitates business activity between two or more parties,

based on the fact that the service provider guarantees the reliability of certain data to the parties."

Key words: *trusted service, electronic business, digital record, interoperability, authentication.*

Литература

- Антоновић, Р., Марчетић, А., *Безбедносни аспекти телекомуникационог саобраћаја у Републици Србији*, Хоризонти менаџмента, год. 2, бр. 1/2022.
- Вукотић, Ј., *Уредба (ЕУ) 910/2014 о електронској идентификацији и услугама од поверења за електронске трансакције*, Европско законодавство, год. 20, бр. 75/2021.
- Гајин, С., Ресановић, А., Водинелић, В., Миленковић, Д., Цвијан, В., Рељановић, М., *Заштита података о личности – правни аспекти*, Београд, 2005.
- Гајин, С., *Заштита података о личности у сектору безбедности*, Београд, 2019.
- Јовановић, З., *Дигиталне услуге државе са посебним освртом на доношење Закона о електронској управи у Републици Србији*, Зборник радова: Савремени правни промет и услуге, Крагујевац, 2018.
- Николић, Д., Машић, Б., Станковић, М., *Утицај демографских карактеристика генерација на креирање нових услуга*, Пословна економија, год. 10, бр. 1/2016.
- Петровић, Р., *Криптографија и услуге од поверења у пошти*, Зборник радова Факултета техничких наука, Нови Сад, 2021.
- Шокињов, С., *Услуге од општег економског интереса*, Зборник радова: XXI век – век услуга и Услужног права, књ. 13, Крагујевац, 2022.
- Законски извори**
- Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању (Сл. гласник РС, бр. 94/2017).
- Законом о заштити података о личности (Сл. гласник РС, бр. 87/2018).
- Устав Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 98/2006).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

338.46:34(082)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Правна регулатива услуга у
националним законодавствима и праву Европске Уније (19 ; 2023 ;
Крагујевац)**

Правна регулатива услуга у националним законодавствима и праву
Европске Уније : [зборник реферата по позиву са Међународног научног
скупа одржаног 19. и 20. маја 2023. године, на Правном факултету у
Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу] / уредник Драган Вујисић.
- Крагујевац : Правни факултет Универзитета, Институт за правне и
друштвене науке, 2023 (Краљево : Kvark). - XIV, 1164 стр. ; 25 cm

На кор.: XIX мајско саветовање. - Тираж 100. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-7623-121-8

1. Вујисић, Драган, 1962- [уредник]

а) Услужне делатности -- Правни аспект -- Зборници

COBISS.SR-ID 115762185